

Nr 49.

Ankom till riksdagens kansli den 19 juni 1946 kl. 7 fm.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

I en den 10 maj 1946 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 299, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Härigenom förordnas, att 1 och 3 §§ förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföras statsmyndigheterna till följande avdelningar:

Fjärde avdelningen.

Rikets hovrätter; — — — statens institut för folkhälsan; statens kriminaltekniska anstalt; väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; — — — skogsstyrelsen.

Femte avdelningen.

Statsdepartementen; nedre justitierevisionen; — — — Kungl. Maj:ts orden.

3 §.

I avseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag och med iakttagande av vad i 4 § stadgas om inteckningskontrollstämpel, denna tariff:

¹ Senaste lydelse se 1945:436 och där anmärkta äldre författningar.

justitiedepartementet. Dylika ärenden avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet på föredragning av chefen för justitiedepartementet.

Kungl. Maj:ts beslut i ärende av ifrågavarande slag expedieras numera — sedan den 1 juli 1937 — såsom bevis angående godkännande av nytt släktnamn, och enligt 3 § stämpelförordningen uttages för dylikt bevis stämpel med ett belopp av 20 kronor. Expeditionslösen har icke uttagits för bevis av förevarande slag.

Till det vid propositionen den 12 april 1946 (nr 266) angående anslag till statistiska centralbyrån och folkbokföringen för budgetåret 1946/47 fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för nämnda dag anfördes — under hänvisning till en inom justitiedepartementet upprättad promemoria rörande överflyttande till statistiska centralbyrån av ärenden angående godkännande av släktnamn — att handläggningen av dessa ärenden från och med den 1 juli 1946 borde överflyttas från justitiedepartementet till statistiska centralbyrån. Enligt vad vidare uttalades borde centralbyråns beslut i namnärendena ej få överklagas.

I yttrande över nyssnämnda promemoria har *statskontoret* anfört, att vid bifall till förslaget om överflyttning av ärenden om antagande av nytt släktnamn till statistiska centralbyrån borde avgiften för bevis angående godkännande av nytt släktnamn uppföras under fjärde avdelningen i den i 3 § stämpelförordningen upptagna tariffen.

I enlighet härmed har *departementschefen* föreslagit, att stämpelförordningen ändras på så sätt att ifrågavarande avgift, som för närvarande är upptagen i tariffen till 3 § under *femte* avdelningen, överflyttas till den avdelning som statistiska centralbyrån tillhör eller alltså till *fjärde* avdelningen i samma tariff.

II. Stämpelavgiften för bevis angående utgivning av periodisk skrift.

Enligt 3 § stämpelförordningen i dess lydelse enligt förordningen den 7 mars 1941 (nr 115) skall av chefen för justitiedepartementet utfärdat bevis angående utgivning av periodisk skrift (utgivningsbevis) fördes med stämpel till belopp av 50 kronor, dock att bevis, som utfärdas för den vilken innehar enligt äldre lag utfärdat hinderslöshetsbevis för skriften, skall fördes med stämpel till belopp av allenast 5 kronor.

Sistnämnda undantagsbestämmelse, som tillkom i samband med 1941 års ändringar i tryckfrihetsförordningen, motiverades med att den nya lagstiftningen föranledde att utgivare av tidning eller tidskrift, som enligt de nya bestämmelserna vore att anse såsom periodisk skrift, bleve nödsakad att anskaffa utgivningsbevis även om han innehade hinderslöshetsbevis. Det syntes därför skäligt, att en särskild, lägre avgift fastställdes för de fall, då utgivningsbevis beträffande viss skrift utfärdades för den som förut innehade hinderslöshetsbevis för skrift med samma titel.

Ifrågavarande bestämmelse har i praktiken tillämpats sålunda, att den lägre stämpelavgiften uttagits endast i de fall, där ansökan om utgivningsbevis för den som innehade hinderlöshetsbevis inkommit under den övergångstid, som i samband med 1941 års ändringar i tryckfrihetsförordningen fastställdes för ansökan om utgivningsbevis med företrädesrätt till titeln å äldre skrift. Där ansökan om utgivningsbevis inkommit efter övergångstidens slut, d. v. s. senare än ett år från dagen för de nya bestämmelsernas ikraftträdande, har vederbörande sökande icke ansetts berättigad att erhålla sådant bevis mot den lägre stämpelavgiften; i dylika fall har nämligen avbrott i skriftens utgivning ansetts föreligga.

I enlighet härmed har *departementschefen* föreslagit, att den i stämpelförordningen upptagna undantagsbestämmelsen, enligt vilken utgivningsbevis i vissa fall skall beläggas med stämpel av allenast 5 kronor, upphäves.

III. Ändring i stämpelförordningen i anledning av omregleringen av notarius publicusinstitutionen.

Enligt Kungl. Maj:ts stadga den 18 maj 1945 (nr 196) om notarius publicus skall i stad finnas notarius publicus. I Stockholm förordnas notarius publicus av överståthållarämbetet till det antal som Kungl. Maj:t bestämmer. För varje notarius publicus i huvudstaden skall finnas en ersättare (biträdande notarius publicus), som förordnas av överståthållarämbetet för en tid av tre år. Är denne förhindrad att tjänstgöra, må särskild vikarie för honom förordnas. — I annan stad än Stockholm skall viss ledamot i eller tjänsteman vid magistraten eller, i stad utan magistrat, kommunalborgmästaren vara notarius publicus. Om Kungl. Maj:t så bestämmer, må särskild notarius publicus förordnas av länsstyrelsen.

Genom ifrågavarande stadga, som trätt i kraft den 1 januari 1946, upphävdes bl. a. stadgan den 6 oktober 1882 (nr 49 s. 1) angående notarii publicibefattningen. Beträffande tillsättningen av notarius publicus gällde enligt sistnämnda stadga, att i de städer, där befattningen icke på grund av särskild föreskrift var förenad med annan tjänst, handels- och sjöfartsnämnden skulle pröva om behov av notarius publicus förelåg samt utse innehavare till befattningen, varefter magistraten eller, i stad utan magistrat, länsstyrelsen utfärdade förordnande för vederbörande.

Jämlikt 3 § stämpelförordningen skall stämpelavgift erläggas för fullmakt för notarius publicus i Stockholm och Göteborg med 200 kronor samt för fullmakt för notarius publicus i övriga städer med 50 kronor. I den i paragrafen intagna tariffen äro beloppen upptagna i den kolumn, som avser expeditioner från statsmyndigheter hörande till första avdelningen, dit bl. a. magistraterna hänföras.

Till stöd för det i propositionen framlagda förslaget i nu förevarande avseende har *departementschefen* anfört följande:

»Enligt 1945 års stadga om notarius publicus ankommer det, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, på överståthållarämbetet eller länsstyrelsen att förordna notarius publicus i de fall, då icke ledamot i eller tjänsteman vid magistrat eller kommunalborgmästare skall vara notarius publicus. Med hänsyn härtill torde i 3 § stämpelförordningen böra vidtagas den ändringen, att stämpelavgiften för fullmakt för notarius publicus upptages i den kolumn som avser expeditioner från de till tredje avdelningen hörande statsmyndigheterna, dit överståthållarämbetets kansliavdelningar samt länsstyrelserna räknas.

Vad angår avgiftens belopp torde skäl icke föreligga att i detta sammanhang företaga någon ändring. Avgift bör alltså utgå med 200 kronor i Stockholm och Göteborg samt med 50 kronor i annan stad, där särskild notarius publicus förordnas. Ifrågavarande avgift skall självfallet uttagas endast när ordinarie befattning tillsättes och ej då biträdande notarius publicus eller särskilt förordnad vikarie utses.»

IV. Stämpelavgiften för diariibevis.

Enligt stämpelförordningen skall diariibevis — såsom »bevis annat» — beläggas med stämpel av en krona, där beviset utfärdas av myndighet som hänföres till första, andra eller tredje avdelningen, samt eljest med två kronor. För dylikt bevis utgår därjämte lösenavgift enligt förordningen angående expeditionslösen med en krona, om beviset utfärdas av myndighet som hänföres till någon av första—fjärde avdelningarna, och i annat fall med tre kronor. I enlighet härmed utgår stämpel och lösen för diariibevis med *fem* kronor för dylikt bevis, utfärdat av statsdepartement, med *tre* kronor för bevis, utfärdat av central förvaltningsmyndighet som är upptagen i fjärde avdelningen i stämpel- och lösenförordningarna, samt med *två* kronor för bevis, utfärdat av länsstyrelse, domkapitel, underdomstolar, magistrater m. fl. myndigheter.

I ett den 20 juli 1945 avgivet betänkande med förslag angående kommissionärsväsendet vid statens förvaltningsmyndigheter m. m. (SOU 1945: 34) ha förslag framlagts till bl. a. kungörelse angående kommissionärer hos statens förvaltningsmyndigheter samt cirkulär till dessa myndigheter angående utförande såsom tjänsteåligganden av vissa hittills av kommissionärer omhändertagna göromål m. m. Beträffande det närmare syftet med dessa förslag torde få hänvisas till propositionen den 12 april 1946 (nr 280) angående anslag till Länsstyrelserna: Avlöningar för budgetåret 1946/47, m. m. (s. 8—11).

Departementschefen har i propositionen i denna del anfört följande:

»Hittills har i ett stort antal fall den rättssökande allmänheten vid ingivande av handlingar till bland annat statsdepartementen i stället för formligt diariibevis begärt ett intyg av vederbörande kommissionär, att denne mottagit handlingarna i fråga samt vederbörligen ingivit dem. Kommissionärsarvodet

för sådant intyg har nämligen varit väsentligt lägre än avgiften för diariibevis. Förslaget till omläggning av kommissionärsväsendet, vilket avser att åstadkomma en ökad direkt kontakt mellan förvaltningsmyndigheterna och allmänheten, förutsätter emellertid som regel, att önskat bevis om ingivande av en handling skall genom myndighetens försorg tillställas vederbörande i form av diariibevis. Det kan ifrågasättas om icke ett dylikt bevis efter kommissionärsreformens genomförande borde utfärdas utan kostnad för den enskilde. Därest diariibevis bleve helt kostnadsfria, måste det emellertid befaras att allmänheten begärde sådana bevis vare sig bevisen vore erforderliga eller icke. Även bortsett från det nu sagda synes en sänkning av avgifterna för diariibevis, vilka utfärdas av statsdepartement eller central förvaltningsmyndighet, vara befogad.

Med hänsyn till det nu anförda och då det synes lämpligt att en enhetlig avgift fastställes för diariibevis, oavsett vilken myndighet som utfärdar beviset, tillstyrker jag att för sådant bevis debiteras en krona i stämpelavgift och likaledes en krona i lösenavgift.

Den sålunda föreslagna ändringen i fråga om stämpelavgiften för diariibevis torde böra föranleda att sådant bevis upptages under särskild rubrik i tariffen till 3 § stämpelförordningen. Frågan om motsvarande ändring i förordningen angående expeditionslösen torde jag senare få anmäla.»

V. Stämpelavgiften hos statens kriminaltekniska anstalt.

Såsom framgår av 1 § stämpelförordningen skola alla statsmyndigheter, vilka icke äro särskilt angivna under någon av de i samma paragraf upptagna fem avdelningarna, hänföras till första avdelningen.

Jämväl enligt § 1 förordningen angående expeditionslösen hänföras myndigheter, hos vilka expeditionslösen äger rum, till fem olika avdelningar. Myndighet, som icke särskilt angivits under någon avdelning, äger emellertid icke uttaga lösenavgift.

I skrivelse den 11 mars 1946 har *styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt* anført, att då anstalten ej vore upptagen bland de i 1 § stämpelförordningen särskilt uppräknade myndigheterna, stämpelbeläggning av anstaltens utgående expeditioner finge anses böra ske enligt de för första avdelningen stadgade stämpelsatserna. Emellertid tillhörde centrala myndigheter och institutioner i allmänhet fjärde avdelningen, varför det syntes naturligt att även anstalten hänfördes till denna avdelning. Anstalten tillhörde ej heller de i förordningen angående expeditionslösen uppräknade myndigheterna och syntes därför icke vara berättigad att uttaga lösenavgift. Det förefölle dock styrelsen som om sådan avgift — vilken skulle tillfalla kronan — borde debiteras. Under åberopande härav hemställde styrelsen, att åtgärder måtte vidtagas dels för institutets hänförande till fjärde avdelningen i stämpelförordningen dels ock för möjliggörande av uttagande av lösen, vilken senare författningsenligt komme att överföras till stämpel.

Statskontoret har i ett den 30 mars 1946 dagtecknat utlåtande i ärendet förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till styrelsens hemställan.

I enlighet härmed har *departementschefen* föreslagit, att statens kriminaltekniska anstalt upptages i fjärde avdelningen i 1 § stämpelförordningen.

VI. Stämpelfrihet för intyg rörande fastighetsförvärv i anledning av lagen den 21 december 1945 (nr 805) om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet.

Enligt förenämnda lag må jordbruksfastighet, vars värde överstiger 5 000 kronor, icke genom köp eller byte förvärvas av annan än den, som erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd till sådant förvärv. Tillstånd är dock icke erforderligt, därest förvärvaren i samband med lagfartsansökan förebringa sådan utredning som i 5 § tredje stycket avses. Enligt 2 § kungörelsen den 21 december 1945 (nr 806) rörande tillämpning av förenämnda lag skall nyssnämnda utredning utgöras av bl. a. visst intyg av landsfiskal, ledamot av magistrat, kommunalborgmästare eller egnahemsnämnd.

Vid genomförandet av nu berörda lagstiftning förutsattes, att nyssnämnda intyg skulle utfärdas utan ersättning. I enlighet härmed har i 3 § förenämnda kungörelse anmärkts, att intyg enligt 2 § kungörelsen utfärdas utan ersättning.

På grund av det anförda har *departementschefen* föreslagit, att i tariffen till 3 § stämpelförordningen intages en bestämmelse om att intyg rörande fastighetsförvärv i anledning av lagen om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet skall vara fritt från stämpel.

Slutligen har *departementschefen* — utöver nu förordade ändringar i stämpelförordningen — föreslagit, att, sedan luftfartsstyrelsen införts i fjärde avdelningen i 1 § nämnda förordning (SFS 1945: 436), den i samma paragraf i femte avdelningen upptagna bestämmelsen om luftfartsmyndigheten utgår.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 299, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Stockholm den 4 juni 1946.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg, Elon Andersson, Velande, friherre De Geer, Wehtje, Björnsson, Robert Berg, Heüman, Franzon* och *Rosander*; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Björklund, Hammarlund, Janson* i Frändesta, *Falk, Sundström* i Skövde, *Olson* i Göteborg, *Bladh, Kristensson* och *Johansson* i Mysinge.